

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΥ ΙΚΟΝΙΟΥ

(ca. 341/5 — 395/400)

«ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΟΥΣ ΑΣΚΗΣΕΩΣ» *

Υ Π Ο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Γ. ΜΠΙΟΝΗ

Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν - Ἀκαδημαϊκοῦ

XLVI. 1. Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης· (ἀπο)δείξομεν δὲ αὐτοῖς καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν Εὐαγγελίων, ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ μετελάμβανον

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 657 τοῦ προηγουμένου τόμου.

2. (ἀπο)δείξομεν Μπ.: δείξομεν κ.

1. «Διαθήκη»: ΚΔ. Ματθ. 26,28. Μάρκ. 14,24. Λουκ. 1,72. 22,20. Α' Κορ. 11,25. Πράξ. 3,25. 7,28. Ρωμ. 9,4. 11,27. Β' Κορ. 3,6. Γαλ. 3,15.17. 4,24. Ἐφ. 2,12. Ἐβρ. 7, 22. 8,6.8. 9,4.15-16.20. 10,29. 13,20. Ἀποκ. 11,19.— ΠΔ. Ὁ ὄρος ἀναφέρεται 354 φορές! — Ἐκκλ. συγγρ.: Μ. Ἀθ. 25,549C. Ἰσιδ. Πηλ. 78,641D. 1304A. «τὴν συνθήκην, τοῦτέστι τὴν ἐπαγγελίαν, διαθήκην ἢ... καλεῖ γραφὴ διὰ τὸ βέβαιον... συνθῆκαι μὲν γὰρ πολλακίς ἀνατρέπονται, διαθῆκαι δὲ νόμιμοι οὐδαμῶς». Κυρ. Ἀλ. Ὠσ. Μ. 71,241D. «ἔθος γὰρ τῆ θ. γραφῆ διαθήκας ἀποκαλεῖν τὰς ἐπαγγελίας». Εἰρην. 7,556A. 889B «τέσσαρες ἐδόθησαν καθολικαὶ διαθῆκαι τῆ ἀνθρωπότητι» (δηλ. διὰ τοῦ Νῶε καὶ τοῦ Ἀβραάμ, διὰ τοῦ Μωυσέως καὶ τοῦ Χριστοῦ). Ὠρ. 14, 384A. 172C. 11,912C. Ἀποκ. 14 (σ. 27;). 11,281B. 14, 172C. 267. Κλήμ. Ἀλ. 9, 288C. 328B. 8, 964C «δυνάμει (ἦτοι αὐ διαθῆκαι) μία οὔσαι, ἢ μὲν Παλαιά, ἢ δὲ Καινὴ, διὰ Ἰησοῦ παρ' ἐνὸς Θεοῦ χορηγοῦνται». 8, 929A. 9, 672B. 552B. 8, 321A. 9, 608B. 720A. 8, 717D. 1160A. 1345A. Μεθοδ. Ὀλ. 41, 1149D. 18, 193B. Χρυσ. Ὀμ. 4.4 εἰς Ἐφ. Μ. 62,36. Ὀμ. 16.7 εἰς Ματθ. Μ. 57,247 «δύο μὲν διαθῆκαι, εἷς δὲ ὁ νομοθέτης». Βαρν. ἐπιστ. 4,8. 14,5. Φωτεινοῦ, Περὶ τῶν θεῶν τῆς ἀμφοτέρας Διαθήκης Γραφῶν, Μ. 88, 549D. Ἰουστ. 6, 632B. 500B. 749C. Μ. Ἀθ. 27, 229B. Ψευδο-Ἀθαν. 28, 269A. Κυρ. Ἱεροσ. Κατήχ. 22,5. Κατ. 4,33. Κοσμ. Ἰνδικ. 88, 277A. 297A. 57B. Εὔσ. Ἰ. 20, 440A. 22, 57B. 24, 920B. Χρυσ. Ὀμ. 16.1 εἰς Ἐβρ. Μ. 63,123. Ἰω. Δαμ. 95, 972B. Ἀποστ. Δ/γαί 8, 5, 7. Πιονίου, Βίος Πολυκ. 2. Σύν. Λαοδ. κ. 59. Ἀποστ. Καν. 85. Μάξ. Ὀμολ. 90, 676D. Μελίτ. Σαρδ. 5, 1216A. Μ. Βασ. 32,353A, Διον. Ἀρεοπ. Μ. 3, 432B «ἐν ταύταις ὁ βλέπων ἱερῶς ὄψεται τὴν ἐνοειδῆ... σύμπνοιαν, ὡς ὑφ' ἐνὸς... πνεύματος κεκινημένην» ὅθεν... μετὰ τὴν ἀρχαιοτέραν παράδοσιν ἢ Καινὴ Διαθήκη κηρύσσεται». Διαθ. Σολομ. Μ. 122, 1375B. Vita Zosimi, M. R. James — J. A. Robinson, Texts and Studies 2³ (1893) 21 (p. 108.12). Dialogus Timothei et Aquilae, Conybeare 83ro. 2. «Εὐαγγελίων»: ΚΔ. Ἡ λ. «Εὐαγγέλιον» ἀπαντᾷ 74 φορές. Τὸ δὲ ρ. — «εὐαγγελίζεῖν» «εὐαγ-

τῶν βρωμάτων καὶ τοὺς ἐσθίοντας οὐκ ἐκόλυον. 2. Πρῶτον

γελίξεσθαι» ἀπαντᾷ 52 φορές. Ἡ δὲ λ. «εὐαγγελιστῆς» τρεῖς φορές: Πράξ. 21,8. Ἐφ. 4,11. καὶ Β' Τιμ. 4,5. — ΠΑ. Τὸ μὲν ρ. «εὐαγγελίζειν» ἀπαντᾷ 20 φορές, ἡ δὲ λ. «εὐαγγελίαν» 4άκις καὶ ἡ λ. «εὐαγγέλιον-α» τρίς. — Ἐκκλ. συγγρ. Πλὴν τοῦ ρ. «εὐαγγελίξεσθαι», οὐτινος γίνεται συχνοτάτη χρῆσις, ἀπαντῶσι καὶ τὰ λήμματα: «εὐαγγελικός», «εὐαγγελικῶς», «εὐαγγελιοειδής», «εὐαγγελιολύτης», «εὐαγγέλιος», «εὐαγγελισμός», «εὐαγγελιστής», «εὐαγγελίστρια» καὶ «εὐάγγελος». Ἄπειρα δὲ χωρία ἀπαντῶσι μετὰ τῆς λ. «εὐαγγέλιον». Μνημονευτέα μόνον τὰ χωρία τῶν ἀρχαιοτέρων ἐκκλ. συγγρ. Π.χ. Ἰγν., Σμύρν. 5,1. Φιλαδ. 8,2 «ἤκουσά τινων λεγόντων ὅτι, ἐὰν μὴ ἐν τοῖς ἀρχαίοις εὐρω, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ οὐ πιστεύσω· καὶ λέγοντός μου αὐτοῖς, ὅτι γέγραπται, ἀπεκρίθησάν μοι, ὅτι πρόκειται». Μαρτῦρ. Πολυκ. 1,1 «ἵνα ἡμῖν ὁ Κύριος ἔνωθεν ἐπιδείξῃ τὸ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μαρτύριον». Αὐτόθι 19,1 «τὸ μαρτύριον... κατὰ τὸ εὐαγγέλιον Χριστοῦ γενόμενον». Ἐβρην. 7, 907Α. 844Β. 844Α/Β. 7, 653Α. 886Β. 7, 857С. 1083С. 917В. 7, 884В/С. 885Α/В. 890В. 889В. 888Α/В. 887Α/В. Διδ. 11,3. «περὶ δὲ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, κατὰ τὸ δόγμα τοῦ εὐαγγελλίου οὕτω ποιήσατε». 8,2. «ὡς ἐκέλευσεν ὁ Κύριος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ αὐτοῦ, οὕτω προσεύχεσθε (Πάτερ ἡμῶν)». 15,3.4. Ἰγν., Σμυρν. 7,2. Μαρτῦρ. Πολυκ. 4. Ἰουστ. 6, 496С. 709Α. Κλήμ. Ἀλ. 8, 889В. 9, 609В. 6, 884В. 8, 296Α, 261В. 1252С. 1493Α. 9, 749С. Ὠριγ. 11, 725В. 773С. 777В. 13, 1444Α. 11, 596В. 14, 29Α. Ὁμιλ. εἰς Ἰω. 1,4. Μ. 14, 32В «ἔστι δὲ πρόσταχθῆναι ἀπὸ τῶν ὑπὸ Παύλου λεγομένων περὶ τοῦ πᾶσαν τὴν Καινὴν εἶναι τὰ εὐαγγέλια, ὅταν που γράφει 'κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου' ἐν γράμμασι γὰρ Παύλου οὐκ ἔχομεν βιβλίον εὐαγγέλιον συνήθως καλούμενον, ἀλλὰ πᾶν, ὃ ἐκήρυσσε καὶ ἔλεγε, τὸ εὐαγγέλιον ἦν... εἰ δὲ τὰ Παύλου εὐαγγέλιον ἦν, ἀκόλουθον λέγειν ὅτι καὶ τὰ Πέτρου, εὐαγγέλιον ἦν καὶ ἀπαξάπλως τὰ συνιστάντα τὴν Χριστοῦ ἐπιδημίαν καὶ κατασκευάζοντα τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐμποιοῦντά τε αὐτὴν ταῖς ψυχαῖς τῶν βουλομένων παραδέξασθαι τὸν ... εἰσελθεῖν βουλούμενον εἰς τὰς ψυχὰς λόγον Θεοῦ». Αὐτόθι 14,48С. — Περὶ δὲ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων εἰδικωτέρα μνεῖα γίνεται εἰς πολυάριθμα χωρία τῶν ἐκκλ. συγγρ. Π.χ. Ὠρ. 13, 829Α. 17, 312В. 14, 193D. 309Α. 14, 29С. 13, 1409В. 11, 1456С. 13, 837В. 1004Α. 12, 487В. 13, 683В. Εὐσ. 20, 268Α. D. 401Α. 22, 1276С. 20, 456В. 172В. 268В. Μ. Ἀθαν. 26, 1437Α. Ψευδο-Ἀθαν. 28, 432С. D. Κυρίλλ. Ἱεροσολ. Κατήχ. 4, 36. 14,15. Ἐπιφ. 41, 917D. 896Α/Δέ. 840В. 409В. 428В.С. 900Α. 909В. 892В. Χρυσ. Ὁμ. εἰς Γαλ. 1,7. Μ. 61 623/4. Ὁμ. εἰς Ματθ. 1,3. Μ. 57,17/8. Θεοδωρ. Ὁμ. Γαλ. 1:6-7 Μ. 82,464έ. Αἰρετ. 1. 24. (Μ. 83,373έ.). Ἰσιδ. Πηλ. 78, 1084В. Ἰππολ. 16, 3346Α. Ἰω. Δαμ. 95, 349Α. Μεθοδ. Ὀλ. 18, 196В. Θεοδωρ. εἰς Ἰεζεκ. 47:3-5 Μ. 81,1241С. Μάξ. Ὁμολ. 91,1245С. Γερμ. Κ/πόλεως 98, 413В. Ἀνδρ. Καισ. 106, 257Α. Παλλαδ. 47,41. — Π α ρ α τ ἡ ρ σ ι ς: Ἡ ἀ σημειώσωμεν ἐνταῦθα τὰ χωρία, τὰναφερόμενα εἰς τὰ «Ἀπόκρυφα» εὐαγγέλια, δὲν θεωροῦμεν σκόπιμον. Περὶ αὐτῶν ἐκτενής γίνεται λόγος ἐν τῷ κλασσικῷ συλλογικῷ ἔργῳ H e n n e c k e - S c h n e e m e l c h e r. Οὔτε ἐπίσης εἶναι δυνατόν νὰ σημειωθῶσιν ἐνταῦθα καὶ διυσεξαριθμητὰ χωρία τῶν ἐκκλ. συγγρ., τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἔννοιαν, τὴν ἐρμηνείαν καὶ τὴν ἀξιολόγησιν τοῦ ὅρου «Εὐαγγέλιον». Ἔστω ἀπλοῦν παρὰδειγμα ἡ ὑπὸ τοῦ Ὠριγένους διδομένη ἐρμηνεία: «ἔστι τοίνυν τὸ Εὐαγγέλιον λόγος περιέχον ἀπαγγελίαν πραγμάτων κατὰ τὸ εὐλογον διὰ τὸ ὠφελεῖν εὐφραίνόντων τὸν ἀκούοντα, ἐπὶν παραδέξῃται τὸ ἀπαγγελλόμενον· οὐδὲν δὲ ἤττον ὁ τοιοῦτος λόγος Εὐαγγελίον ἔστιν, ἂν καὶ πρὸς τὴν σχέσιν τοῦ ἀκούοντος ἐξετάζῃται. Ἡ Εὐαγγελίον ἔστι λόγος περιέχων ἀγαθοῦ τῷ πιστεύοντι παρουσίαν ἢ λόγος ἐπαγγελλόμενος παρεῖναι ἀγαθὸν τὸ προσδοκώμενον» (Ὠριγ. εἰς Ἰω. 1.5 (7. σ. 9. 25 ἐέ.). Μ. 14, 32С. ἐ.). Ὁ Εὐσέβιος δίδει καὶ ὀρισμὸν θεολογικώτερον: «τί βούλεται τοῦτο δηλοῦν ὃ φαμεν Εὐαγγέλιον; ... τοῦτο δὴ

μὲν γὰρ τεχθεῖς ὁ Κ(ύριος) ὑπὸ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας
καὶ περιτμηθεὶς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, κατὰ τὸν νόμον Μω-
σέως, καὶ ἀνατραφεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς ἀγίας παρ-
θένου Μαρίας καὶ ἐν τῷ Ναῶ τοῦ Θεοῦ, ὅσα τε ὁ νόμος δι-
5 ηγόρευσε καὶ τούτῳ ἐγένετο, ἕως οὗ ἐπληρώθη τὸ τριακο-
στὸν ἔτος· οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν καθ’
ἕκαστον ἔτος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ φαγεῖν τὸ Πάσχα, ὅπερ ἦν
ὁ ἀμνὸς καὶ τὰ ἀκλόουθα. 3. Καὶ μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Κύριος,
λέγων· «οὐκ ἤλθον καταλῦσαι τὸν νόμον,
10 ἀλλὰ πληρῶσαι»· πληρωθέντος δὲ τοῦ χρόνου, ἐλθὼν
ἐπὶ τὸ βάπτισμα «καὶ νηστεύσας τεσσαρά-
κοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύ-
κτας / (φ. 186β), (ὑστερον ἐπεὶ) νασεν»· ἵνα
πληροφορήσῃ ἕκαστον, ὅτι ἀκριβῶς (τὸν) ἄνθρωπον ἐφόρε-
15 σε καὶ οὐ δοκῆσει οὐδὲ φαντασίᾳ ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. 4. Ἀπέ-

9. καταλῦσαι τὸν νόμον κ.: καταλῦσαι ΚΔ. 11-12. νηστεύσας τεσσαρά-
κοντα ἡμ. κ.: ἡμέρας τεσσαρ. ΚΔ. 14. (τὸν) +Μπ. F.

6-7. «μεταβαίνειν καθ’ ἕκαστον ἔτος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ φαγεῖν τὸ Πάσχα»: Πβλ
Λουκ. 2,42. 9. Ματθ. 5,17. 11. Ματθ. 4,2.

πᾶσιν ἀνθρώποις τὴν παρουσίαν τῶν ἀνωτάτων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν, πάλαι μὲν προηγο-
ρευμένων, νεωστὶ δὲ τοῖς πᾶσιν ἐπιλαμψάντων, εὐαγγελίζεται» (Εὐσ. Μ. 21, 24Α).

1. «ἀειπαρθένου Μαρίας»: ΚΔ. καὶ ΠΔ. οὐδαμοῦ ἀναφέρουσι τὸν ὄρον «ἀειπάρθενος». Ἐἶναι πιθανώτατα Ἄλεξανδρινῆς προελεύσεως καὶ λίαν πιθανῶς σύλληψις τοῦ Ὠριγένους. Ἐκ τῶν ἀρχαιότερων συγγραφέων μνημονευτέα τὰ ἐξῆς χωρία: Πέτρ. Ἄλ. 18, 517B. Μ. Ἄθ. 26, 296B. 27, 373A. 1393C. Ἐπιφ. 41, 676C. Διδύμ. Τυφλοῦ 39, 404C. Εὐσεβ. Ἄλ. 86,448D. Προκ. Γαζ. 87, 633A. Μαξ. Ὁμολ. 91,553.— Γενικωτέρα χρῆσις τοῦ ὄρου «ἀειπάρθενος» παρὰ τοῖς Εὐσεβ., 20, 1177A. 1432C. Παχωμ. 40, 952D. Ἐπιφ. 42, 825A. Χρυσ. Ὁμ. 4. 5 εἰς Ἑβρ. Μ. 63,43. Θεοφάν. Χρονογρ. Μ. 108, 156B. 14-15. «(τὸν) ἄνθρωπον ἐφόρεσε καὶ οὐ δοκῆσει οὐδὲ φαντασίᾳ ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς»: Τὸ ρ. «φορέω-ῶ» ἀπαντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν κοινὴν σημασίαν. Π.χ. Κλήμ. Ρώμ. Α’ ἐπιστ. Κορ. 5,6. Μ. Ἄθ. 25, 328B. 145D. 545B. Ψευδο-Ἄθ. 28, 276A. 269B. Ἐρμάς, Ποιμ. 9, 13,2-5. 9,14,6. 9,15,2-3. 9,16,3. Μ. Ἄθ. 26, 1009C. 25, 97C. 1277A. 1280B. 1288D. 26, 656C. 412A. 1284C. 997A. 668A. 372B. 265A. 425B. 497A. 500B. 1053A. (ἐν χριστολογικῇ ἐννοίᾳ). Ἰπὸ τὴν αὐτὴν ἐννοίαν καὶ παρὰ Ἀμμων. 85, 1397C. Ὁριγ. 11, 1440A. Μεθοδ. Ὁλ. 18, 284A. Βασίλ. Σελευκ. 85, 140D. Ἰππολ. 10, 868A. Διαθήκη Βε-
ναμίν 4. 1 (Μ. 2, 1141). Δωροθ. 88, 1645B. 1681D.

- χεται μὲν πάντων διὰ τὴν νηστείαν, ἵνα διδάξῃ νηστεύειν. Ἀπέχεται δὲ οὐχ ὡς ἀπὸ ἀκαθάρτων, καθὼς προείπομεν· μετὰ μικρὸν γὰρ εὐρίσκεται μεταλαμβάνων. Διὰ γὰρ τῆς πείνης ἔδειξεν, ὅτι τὸ σῶμα, ὃ ἐφόρεσε, τροφῆς χρεῖαν εἶχε·
- 5 πoλλάκις γὰρ κληθεὶς ὑπὸ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν καὶ ὑπὸ Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου, ἤσθιε τὰ παρατιθέμενα αὐτῷ «καὶ ἐθεράπευε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν». 5. Καὶ ἵνα πείσῃ πάντας, ὅτι οὐδὲν παρεφυλάττετο τῶν ἐπιτετραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, αὐτὸς μαρτυρεῖ· καὶ οὐκ
- 10 ἂν διεψεύσατο ἢ ἀλήθεια· λέγει γὰρ) οὕτως, ὀνειδίζων τὸ σκληρὸν τοῦ λαοῦ· «ἦλθεν ὁ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει». εἶτα περὶ ἑαυτοῦ· «ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀν-
- (θρώπου) ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγε-
- 15 τε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν». 6. Τίς τολμήσει ἔτι θεομαχῆσαι καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἀντιστῆναι; Καὶ ἐν ἐτέρῳ αὐτὸς ὁ Κύριος· «οὐ τὰ εἰσπορευόμενα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὰ ἐκ
- 20 τῆς καρδίας ἐκπορευόμενα, ταῦτα μιαινει τὸν ἄνθρωπον». 7. Καὶ τοὺς μαθητὰς δὲ ἀποστέλλων ἐπὶ τὸ κήρυγμα, παρήγγειλεν αὐτοῖς· «ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῶν καὶ θεραπεύετε» τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. Καὶ οὐκ εἶπεν αὐτοῖς πολυ-
- 25 πραγμονεῖν, εἰ χύτρα καὶ πινάκιον καθαρὸν, ἀλλ' ἀπλῶς· «τὰ παρατιθέμενα ἐσθίετε». 8. Τὰ δὲ πλήθη τὰ

7. ἐθεράπευε κ.: ἐθεράπευσεν ΚΔ. 11. ἦλθεν γὰρ ΚΔ. 12. λέγουσιν ΚΔ. Ὁμοίως στχ. 14. 16. τελωνῶν φίλος ΚΔ. 18. εἰσερχόμενον ΚΔ. 20-21. μιαινει κ.: κοινοῖ ΚΔ. 24. ἀρρώστους κ.: ἀσθενεῖς ΚΔ.

2. «καθὼς προείπομεν», δηλ. ἐν κ. 44,1. 5. Πβλ. Λουκ. 5,30. 7,34. 15,2. 19,7. 7. Πβλ. Λουκ. 7,36. 10,8. Ματθ. 14,14. 11-16. Ματθ. 11,18.19. Λουκ. 7,33.34. 18. Ματθ. 15,11.18. Μάρκ. 7,15.19-20. 22. Λουκ. 10,8-9. Ματθ. 14,14.

παρακολουθῶντα αὐτῷ πῶς ἐκόρεσε; Τοὺς πεντακισχιλίους λέγω καὶ τοὺς τετρα(κι)σχιλίους. Πῶς σὺν τοῖς ἄρτοις καὶ τοὺς ἰχθύας αὐτοῖς ἐπέδωκεν; Ἐκέλευσε γὰρ τοὺς ὄχλους ἀναπεσεῖν καὶ εὐλογήσας τοὺς ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας ἔδωκε
5 τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

XLVII. 1. Ἦθελον ἐρωτῆσαι τὸν αἰρετικὸν εἰ παρῆς, ἐλάμβανες (ἂν) τὴν εὐλογίαν τοῦ Χριστοῦ; Ἦ δια τὸς ἰχθύας τὴν εὐλογίαν / (φ. 187α) (ἄ)πεστρέφου; Πάντως δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἂν ἐβδελύ(ξω), ὅτι τὰ ἔμψυχα τῷ
10 λαῷ παρέθηκεν εἰς βρώσιν (καὶ ἄ)πόλαυσιν. 2. Ἄλλ' ὅμως τολμῶσι λέγειν οἱ αἰεὶ τ(ῶ) Χριστῷ ἀντιπίπτοντες, ὅτι ἀπὸ τῶν ἰχθύων οὐκ ἐπερίττευσεν. Πρῶτον μὲν, «σὺ τίς εἶ ὁ (ἄντ)αποκρινόμενος τῷ Θεῷ; Μὴ ἐρεῖ

2. τετρα(κι)σχιλίους κ. 7. (ἂν): Μπ. F.: λ. κ. 9. ἐβδελύ(ξω): Μπ.: ἐβδελύ(σσου) F. 10. (καὶ ἄ)πόλαυσιν: Μπ. F.: ἀπόλαυσιν κ. 13. (ἀντ)αποκρινόμενος: ΚΔ.: ἀποκρινόμενος κ.

1-5. Πβλ. Ματθ. 14,16-21. 15,34-38. 12. Ρωμ. 9,20.

7. «εὐλογία»: ΚΔ. Ρωμ. 15,29. 16,18. Α' Κορ. 10,16. Β' Κορ. 9,5.6. Γαλ. 3,14. Ἐβρ. 6,7. 12,17. Ἰακ. 3,10. Α' Πέτρ. 3,9. Πок. 5,12.13. 7,12. — ΠΔ. ἡ λ. ἀπαντᾷ 95 φορές. Τὸ δὲ ρ. «εὐλογεῖν» ἀπαντᾷ 375 φορές! Καὶ ἡ λ. «εὐλογητός» ἀναφέρεται 69 φορές. — Ἐκκλ. συγγρ. Δυσεξαριθμητά εἶναι τὰ χωρία, ἐν οἷς ἀπαντῶσι τὸ ρ. «εὐλογεῖν», ὡς καὶ τὰ λήματα «εὐλόγημα», «εὐλόγησις», «εὐλογητάριον», «εὐλογητέον», «εὐλογητός». Ἄλλὰ πολυπληθέστερα εἶναι τὰ χωρία μετὰ τῆς λ. «εὐλογία». Ἀναφερόμεν τινα ἐνδεικτικῶς: Ὡρ. 14, 1221Α. Ὁμ. εἰς Α' Κορ. — C. J e n k i n s, The journal of Theological Studies, Oxford 1908, 9, 510. — CSEG 9, 275 (fragm. 87 εἰς Λουκ. 24:50). Μ. 13, 381D. 11, 469C. 1456B. 13, 489C. — Χρυσ., Εἰς Ψαλμ. 134. Μ. 55,386έε. Ψαλμ. 144:3. (Μ. 55,469). 133:2. (Μ. 55,387). Ὁμ. 59,4 εἰς Ἰω. (Μ. 59,328). — Θεοδωρ. Ψαλμ. 112:2 Μ. 80,185. Ἐ. Ἰ. 1,11,1. Μ. 82,937B. Εἰς Α' Θεσσ. 5:28. Μ. 82,656D. Ψαλμ. Μ. 80,1392C. — Μ. 80,1736A. Διαθ. Βενιαμ. Μ. 2,1145A. Διαθ. Συμ. 4,5. Μ. 2,1048C. Διαθ. Λευὶ 5,2. Μ. 2,1056B. Διαθ. Ἰσαὰκ 5,6. 2,1088C/D. Acta Thomae a 29 Εὐσεβ., Ἐ. Ἰ. 20, 1228Α. 22, 28Α. — Ἐπιφ. 42, 852B. 41, 277Α. Θεόφ. Ἀγτιοχ. 6, 1080Α. Γρηγ. Νύσσ. 45, 29C. 46. 856B. 46, 581C. — Μ. Ἀθ. 26, 309Α. Γερμαν. Κ/πόλεως 98, 237C. 229C. Κύριλλ. Ἀλ. ador. Μ. 68,416C. Εἰς Ἰω. 74,460D. 465Α. Κύριλλ. Σκυθ. Βίος Εὐθ. 17 (σ. 27. 21. 24 ed. Schwartz). Σαραπ. Εὐχὴ 11,1. Λεόντ. Νεап., Βίος Ἰω. Ἐλεῆμ. 1 (σ. 6:7: Lietzmann). Ἰω. Μόσχ. 87, 2937D. Μ. Βασ. 32, 724C. 31, 1165B. Εὐτύχ. 86, 2400B. Ἀποστ. Δ/γαλ 3,10,1. Α' Κλήμ. Κορ. 31,1. Κλήμ. Ἀλ. 8, 637B. Ἡσύχ. Ἱεροσολ. 93, 893D. Πάμπολλα εἶναι καὶ τὰ χωρία τἀναφερόμενα εἰς τὴν Θ. Εὐχαριστίαν.

τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· (σύ) τί με ἐποίησας οὕτως;» 3. Οὐ φρίττεις τὸ μυστήριον; Οὐκ ἐκπλήττη ἐπὶ τῷ παραδόξῳ, ὅτι ἀπὸ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων τοσαῦτα πλήθη ἐκορέσθη; Ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν
 5 ἐπτὰ ἄρτων καὶ ἀπὸ τῶν δύο ἰχθύων τὸ αὐτὸ γέγονε; 4. Πλὴν «ἵνα φραγῆ πᾶν στόμα» ἀναίσχυντον, Μᾶρκος ὁ Εὐαγγελιστὴς εἶπε (πε)περισευκέναι καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. Ἄρα οὐκ ἂν ἄρτι παύσῃ συζητῶν τῷ Κυρίῳ; Ἡ ἐπιμενεῖς ἐπὶ τῇ ἀναίσχυντίᾳ;

10 XLVIII. 1. Τὸ δὲ ῥὸν ποῦ ἔμαθες ἀποφεύγειν ὡς δηλητήριον; Τίνα δὲ ἔγνωσ ποτέ, ὅτι φαγὼν ῥὸν κατεκρίθη ἢ ἀπόλωτο; Ἡ ποῦ (ὁ) Θεὸς ἐν ταῖς Γραφαῖς ἐκώλυσεν ἐσθίειν; 2. Σὺ δὲ ὑπὲρ πᾶσαν πορνείαν καὶ μοιχείαν τὸ ῥὸν φοβῆ. Καὶ ταῖς μὲν ἀλλοτρίαις γυναιξὶ κατὰ μόνας ἡδέως

1. (σύ): κ. λ. Κ.Δ. 6. ἵνα φραγῆ πᾶν στόμα: κ.: ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ: Κ.Δ. 7. (πε)περισευκέναι: Μπ. F: περισευκέναι κ. 12. (ὁ) Θεός: Μπ.: Θεὸς κ. 14. καταμύνας κ.

5-6. Μάρκ. 6,38. Πβλ. Μάρκ. 8,20. Ματθ. 16,10. Ρωμ. 3,19. 7. Πβλ. Μάρκ.8,11. 10. «ῥὸν» Λουκ. 11,12.

14. «ἀλλότριος»: Κ.Δ. Ματθ. 17,25,26. Λουκ. 16,12. Ἰω. 10,5. Πράξ. 7,6. Ἐβρ. 11,9. Ρωμ. 14,4. 15,20. Β' Κορ. 10,15,16. Α' Τιμ. 5,22. Ἐβρ. 11,34. — Π.Δ. ἡ λ. ἀπαντᾷ 155 φορές! — Ἐκκλ. συγγρ.: Πολλάκις ἀπαντᾷ καὶ ὑπὸ διαφόρους σημασίας. Π.χ. Κλήμ. Ἄλ. Στρωμ. 7,13. Μ. 9,513B. Μ. Ἀθ. 25,588A. Παπίας παρ' Εὐσ. Μ. 20, 297A. Μ. Βασ. 32, 77B. Ἰγν. Ἀντ. Φιλ. 3,3. Μ. Ἀθ. 26, 28B. Γρηγ. Ναζ. 35, 896A. Ἰουστ. 6, 540A. Α' Κλήμ. Ρώμ. 7,7. Εὐσ. 24, 853B: «τὸν Σαμοσατέα... τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ ἀ. ἀπέφηναν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Πατέρες». 20, 616C. 24, 780B. Θεοδ., Ἐ. Ἰ. 2, 28,7. Μ. Ἀθ. 26, 320B «ταῦτα δείκνυσιν... μὴ εἶναι τὸν Υἱὸν ἀλλ. ἀλλ' ἴδιον τῆς τοῦ Πατρὸς οὐσίας». Μ. Ἀθ. 26, 596A «τριὰς τοίνυν ἅγια καὶ τελεία ἐστίν, ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι θεολογουμένη, οὐδὲν ἀλλ. ἢ ἕξωθεν ἐπιμιγνόμενον». 26, 788A. 1232B. «πιστεύομεν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ οὐκ ἀλλ. Πατὴρ καὶ Υἱὸς, ἀλλ' ὁμοούσιον». Γρηγ. Νύσσ. 45, 17B. Μ. Ἀθ. 26, 616B. 26, 473D. 24A/B. Ἀλέξ. Ἄλ. 18, 573B. Μ. Ἀθ. 25, 513A. Μ. Βασ. 29, 581C. 26, 533A. 569C. Γρηγ. Ναζ. 35, 1072A. 36, 33C. Μ. Ἀθ. 25, 216B. 26, 409C. 1121B. 1116A. Ὄρ. Μ. 11, 1380C. — Ἀπαντῶσι καὶ πλεῖσται σύνθετοι λ. μετὰ τοῦ «ἀλλότριος». Π.χ. «ἀλλοτριεπίσκοπος», «ἀλλοτριόγαμος», «ἀλλοτριεπίσκοπος», «ἀλλοτριοκάματος», «ἀλλοτριόνοος», «ἀλλοτριοούσιος», «ἀλλοτριότης», «ἀλλοτριότης», «ἀλλοτριόφρων» καὶ τὸ ρ. «ἀλλοτρι-όω». Ἐπίσης «ἀλλοτριώσις».

συζῆς, μὴ λογιζόμενος τὴν βλάβην· ὧν δὲ ὡς βδέλυγμα φυ-
 λάττη! Τάχα δὲ καὶ ἐκ τῆς πολλῆς ἀδιαφορίας, οὐδὲ αἰ-
 σθάνη αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, λέγοντος· «πᾶς ὁ ἐμβλέψας
 πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι» συντυχία. Σὺ δὲ πῶς ἐκ-
 5 φεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ, αἰεὶ συνοικῶν ἀλλοτρίαις; 3. «Φύ-
 γε ἀπὸ γυναικὸς ὡς ἀπὸ προσώπου ὄ-
 φεως», ὡς φησιν ἡ Γραφή, καὶ· «τίς ἀποδήσει
 πῦρ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτ(οῦ) καὶ τὰ ἱμά-
 10 τια οὐ κατακαύσει; Ἡ τίς περιπατήσει
 ἐπ' ἀνθρώκων, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατα-
 καύσει;» Καὶ ἐπήγαγεν εἰπὼν οὕτως· «ὁ εἰσερχό-
 μενος εἰς γυναικὰ ἀλλοτρίαν, οὐκ ἀτι-
 μώρητος ἔσται κακῶν» καὶ τὰ ἐξῆς. 4. Εἴτε
 γὰρ παρθένος ἐστὶν εἴτε ὑπανδρος, ἀλλοτρία σου ἐστὶ· καὶ
 15 ἐδιδάχθης ταύτας ἀποφεύγειν, οὐχὶ δὲ τὸ ὧν. Θῶμεν δὲ
 ὅτι αὐτό σε βλάπτει, ὅπερ ἀδύνατόν ἐστιν. Ἄλλ' ὅμως διὰ
 τούτων τῶν λόγων παγιδεύεις τὰ ἄθλια γυναικάρια. 5/.
 (φ. 187B) (Λέγεις)· οὐ βλάπτομαι! Εἰ γὰρ ἦς ἄσαρκος καὶ
 σῶμα μὴ ἐφόρεις καὶ ὄντως (οὐκ ἄ)ν ἔπασχες, ἀλλ' ὅμως διὰ

3-4. «πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι (αὐτήν) ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν
 ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» Κ.Δ. 6. «ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφεως φεύγει ἀπὸ ἀμαρτίας» Π.Δ.

7. ἀποδύσει κ. 7-9. «ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει; ἢ
 περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθρώκων πυρός, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει;» Π.Δ. 11. ὁ
 εἰσερχόμενος κ.: ὁ εἰσελθὼν Π.Δ. 12. ἀλλοτρίαν κ.: ὑπανδρον Π.Δ. 12-13. «οὐκ
 ἀτιμ. ἔσται κακῶν» κ.: «ὁ δὲ κακὸς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται» Π.Δ.

3. Μαθθ. 5,28. 5. Πβλ. Σοφ. Σειρ. 21,2. 9. Πβλ. Παροιμ. 6,27-28.
 11. Πβλ. Παροιμ. 6,29. 11,21. 28,20.— Ὁ σ. ἀποδίδει τὰ χωρία ἐλευθέρως ἢ
 καὶ ἀπὸ μνήμης, διὸ καὶ δὲν συμπίπτει τὸ κείμενον τῶν χωρίων πρὸς τὸ τῆς Π.Δ.

17. «παγιδεύειν»: ΚΔ. Μαθθ. 22,15. «παγίς»: Λουκ. 21,35. Ρωμ. 11,9. Α' Τιμ. 3,7. 6,9. Β' Τιμ. 2,26. — ΠΔ. «παγιδεύειν» καὶ «πακιδεύειν»: Α' Βασ. 28,9. Ἐκκλ. 9,12. — «παγίς» καὶ «πακίς»: 61 φορές. — Ἐκκλ. συγγρ.: «παγιδεῦμα» Κλήμ. Ρώμ. Μ. 2, 41Α. «παγιδευτήριον» Εὐσ. Ἄλ. Μ. 86, 348B. «παγιδεῦω» Ὁρ. 17, 84B. Θεοδώρ. Ἡρακλείας 18, 1337A. Ἀποστ. Δ/γαί 1,3,4. Νείλ. Μ. 79, 284C. Ἡσυχ. Ἱερσο. 93, 1236B. Ἰω. Δαμ. 96, 1021A. «παγίς» Διδαχ. 2,4. Κλήμ. Ἄλ. 8, 237B.

τὸ σκανδαλίζειν πολλοὺς ὑπέπεσας (ἀν) τῇ τιμωρίᾳ, τοῦ Θεοῦ σαφῶς εἰπόντος ὅτι· «συμφέρει, ἵνα μύ (λοῦς) ὀνικὸς κρεμασθῇ εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ εἰς τὸ πέλαγος
5 ἢ ἵνα σκανδαλίση ἕνα τῶν μικρῶν τούτων».

(Συνεχίζεται)

2. συμφέρει αὐτῷ ΠΔ. 3. εἰς τὸν κ.: περὶ τὸν ΚΔ. 4. εἰς τὸ πέλ. κ.: ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης ΚΔ.

2. Πβλ. Ματθ. 18,6. Καὶ ἐνταῦθα ἐλευθέρα ἀπόδοσις.

1. «σκανδαλίζειν»: ΚΔ. 28 φορές, «σκάνδαλον» 13 φορές. — ΠΔ. «σκανδαλίζειν» τρεῖς φορές καὶ «σκάνδαλον» 21 φορές. — Ἐκκλ. συγγρ. «σκανδαλίζειν»: Διον. Ἰ. Ἰ. παρ' Εὐσ. 20, 608B. Μ. Βασ. 31, 1125A. «σκανδαλίζει τις, παρανομῶν λόγῳ ἢ ἔργῳ καὶ ἕτερον πρὸς παρανομίαν ἐνάγων... ἢ κωλύων ποιῆσαι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ... ἢ οἰκοδομῶν τὸ φρόνημα τοῦ ἀσθενοῦς εἷς τι τῶν ἀπηγορευμένων». Νείλ. Μ. 79, 157B. Κλήμ. Ἰ. Ἰ. 9, 745A. Ἰω. Μόσχ. 87, 3049C. Ἐρμᾶς ὄρ. 4,1,3. Διδύμ. 39,1192A. Προκόπ. Γαζ. 87, 1996C. Ὠρ. 17, 297C. Μ. Ἀθ. 26, 404A. Ἀποφθ. Πατ. 65,209D. — «σκανδαλισμός» Ὠρ. 14, 753D. Μ. Βασ. 31, 1620C. Ὠρ. παρὰ Μ. Βασ. 32,968A. «σκάνδαλον» Ἰω. Μαλάλ. 97, 372B. Μ. Ἀθ. 26, 877A. Ὠρ. 13, 360B. Μ. Βασ. 31, 1617C. «σκάνδαλον... ἐστὶ... πᾶν τὸ ἴσθαι εἰς ἀποστασίαν τινὰ τῆς ... ἀληθείας ἄγον, ἢ πρόσκλησιν τῆς πλάνης ἐμποιοῦν, ἢ οἰκοδομοῦν εἰς ἀσέβειαν, ἢ καθόλου, πᾶν τὸ κωλύον τῇ ἐντολῇ τοῦ Θεοῦ ὑπακούειν». Ὠρ. 13, 1153B. Μ. Βασ. 31, 1125B. Κλήμ. Ἰ. Ἰ. 8, 488A. Ὠρ. 11, 1285A. Μ. Ἀθ. 26, 684B. 25, 524A. Ὠρ. 17, 297C. Ἰσιδ. Πηλ. 78, 240C. «ὅταν τις (τῶν μελλῶν)... σκανδάλου αἵτιος γένηται... ἐκκόπτειν χρῆ τὸν τοιοῦτον». — Σπανίως ἀπαντῶσι καὶ αἱ λ. «σκάνδαλος» καὶ «σκανδαλώδης». Πχ. Ἰουστ. 6, 1589B. Ἐπιφ. 42, 237C. Θεοδ. Στουδ. 99, 1500A. «πᾶν ὅπερ οὐ κατ' ἐντολήν· ἀδόκιμον, ἔωλον, σκανδαλώδες».

«τιμωρία»: ΚΔ. Ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἡ λ. «τιμωρία» ἀπαξ ἀπαντᾷ ἐν Ἐβρ. 10,29. Τὸ δὲ ρ. «τιμωρεῖν» δις Πράξ. 22,5. 26,11. Ἀξίον σημειώσεως εἶναι ὅτι τὸ ρ. ἐν τῇ ΚΔ. χρησιμοποιοῖται οὐχὶ ὡς «τιμωρία» παρὰ Θεοῦ, ἀλλὰ «τιμωρία» παρ' ἀνθρώπων. Μόνον τὸ χωρίον Ἐβρ. 10,20 ἀναφέρει τὴν παρὰ Θεοῦ «τιμωρίαν».